

STUDENTIDRETTSANLEGG

// En håndbok for norske studentidrettslag

FORORD

DENNE HÅNDBOKEN ER UTARBEIDET PÅ BAKGRUNN AV NORGES STUDENTIDRETTSFORBUNDS (NSI) MÅL OM Å BEDRE STUDENTIDRETTSLAGENES ANLEGGSSITUASJON. HÅNDBOKEN ER FORANKRET I NSIS STRATEGI FOR PERIODEN 2012-2017, OG BASERT PÅ NORGES IDRETTSFORBUND (NIF)S ANLEGGSSTRATEGIER.

Hensikten med håndboken er at den skal fungere som en veileder for de studentidrettslag som har behov for økt tilgang til idrettsanlegg, eller trenger å styrke rammevilkårene for idretts- og friluftslivsaktiviteter ved sitt studiested.

Det er en stor utfordring for norsk idrett å oppnå en anleggsdekning som svarer til den etterspørselen som finnes lokalt. Norges Idrettsforbund har i dag et etterslep på mer enn to milliarder kroner i forhold til behovet for bygging av idrettsanlegg rundt om i landet. Studentidrettslag har i tillegg to særegne utfordringer når det gjelder tilgang til anlegg. Den ene er studentsamskipnadene, som i økende grad selger trening fremfor å tilrettelegge for studentidrettslagenes aktivitetstilbud, og dermed tilbyr lagene færre aktivitetsflater. Den andre utfordringen er prioriteringen av barn og ungdom, som begrenser studentidrettslagenes tilgang til kommunale idrettsanlegg.

Denne håndboken gir nyttige tips og råd til hvordan utfordringene kan møtes. Håndboken har spesielt fokus på de viktigste samarbeidspartnerne, og de aktuelle prosessene

som kan igangsettes.

Håndboken har følgende hovedkapitler:

- Studentidrettslagenes viktigste samarbeidspartnere
- Støtteordninger og kompetanse
- Studentidrettsanlegg på 1-2-3
- Politisk lobbyisme

Alle tips og kommentarer passer nok ikke til alle studentidrettslag, da det ofte er lokale varianter av problemstillingene på de ulike studiestedene. Vi håper likevel at innholdet kan hjelpe din klubb til å oppnå en anleggstilgang som imøtekommer aktivitetsbehovene på ditt studiested. Brosjyren kan gjerne brukes som en håndbok til inspirasjon, og vi oppfordrer også til å ta kontakt med NSIs anleggsutvalg før dere setter i gang arbeidet.

Lykke til med anleggsarbeidet i ditt studentidrettslag!

Oslo 26.3.2014, Norges studentidrettsforbund

Simen Vogt-Svendsen, *Leder, NSIs Anleggsutvalg*
Marius H. Johannessen, *Generalsekretær*

INNHALDSFORTEGNELSE

STUDENTIDRETTSLAGENES VIKTIGSTE SAMARBEIDSPARTNERE	5
Norges Studentidrettsforbund	5
Studentsamskipnaden	6
Studentparlamentet	8
Utdanningsinstitusjonen	10
Kommunen og idrettsrådet	11
Andre idrettslag	14
Private aktører	15
Sponsorer	16
Andre viktige aktører	17
STØTTEORDNINGER OG KOMPETANSE	18
STUDENTIDRETTSANLEGG PÅ 1-2-3	20
POLITISK LOBBYISME	25
NYTTIGE LITTERATURHENVISNINGER, ADRESSER OG TELEFONNUMMER	29

STUDENTIDRETTSLAGENES VIKTIGSTE SAMARBEIDSPARTNERE

STUDENTIDRETTSLAGENE HAR TILGANG PÅ ANLEGG GJENNOM EN REKKE FORSKJELLIGE AKTØRER. I HOVEDSAK ER NORSKE STUDENTIDRETTSLAG AVHENGIG AV LOKALE OG REGIONALE AKTØRER SOM STUDENTSAMSKIPNAD, KOMMUNE OG IDRETTSRÅD, IDRETTSKRETS, OG STUDIEINSTITUSJON.

Uavhengig av hvilken type leieforhold klubben har når det gjelder treningslokaler er følgende forhold viktig:

- Få tak i navn på rett ansvarlig person hos utleier.
- Finn ut hvordan systemet for utleie fungerer (frister, priser o.l.).
- Få en god oversikt over idrettslagets behov og gjør gode forberedelser i forkant av møter med de ansvarlige for anleggene eller de relevante aktørene for anleggsutvikling.
- Personlig oppmøte er å anbefale.
- Vær realistiske i søknaden på treningstid, vær ærlige, og gi tilbakemelding om ubrukte timer. Det vil gi gjensidig respekt for oppgavene dere utfører.
- Å skaffe seg treningslokaler er på mange måter en forhandlingssituasjon, så da er det viktig å velge rett taktikk. («Vi har en utfordring som vi tror du kan hjelpe oss med....»)
- Fokuser på fordelene for motparten i forhandlingen.

- Husk at det er mange om beinet og det er ikke nødvendigvis de som klager mest som oppnår det beste resultatet, men antagelig de som legger fram behovet på en best måte.
- Vær bevisst på utdanningsinstitusjonens ansvar – «Fristasjonsprinsippet» (se «Forskrift om Samskipnader» i siste kapittel).

// Norges Studentidrettsforbund

Norges Studentidrettsforbund (NSI) har innsikt i mange av mulighetene ved studiestedene og har flere støtteordninger. Det er mulig å ta kontakt med NSI dersom studentidrettslaget ønsker støtte til aktiviteter, arrangement eller bistand i anleggsarbeidet. NSI har tett kontakt med kretser og Norges Idrettsforbund og har god innsikt i blant annet samskipnadens, utdanningsinstitusjonenes og departementenes idrettsarbeid. Det er også mulig å be om kurs i anleggsarbeid ved deres studiested. Besøk www.studentidrett.no eller ta kontakt med administrasjonen i NSI.

Norges Studentidrettsforbund – 5 kjappe

- **Hvem er de:** Norges Studentidrettsforbund er studentidrettslagenes eget særforbund i Norsk idrett.
- **Hvilken rolle har aktøren:** NSI støtter studentidrettslagenes daglige og langsiktige arbeid gjennom å holde kontakt med alle viktige aktører som berører idretten. NSI administrerer en rekke støtteordninger for studentidrettslagene og er studentenes talerør for å sikre studenter rammevilkår innen idretts- og aktivitetsarbeid. NSI arrangerer også kurs som veiledning for idrettslagenes ledere.
- **Hva kan de gjøre for oss:** NSI kan bidra med kurs, støtteordninger og veiledning i forbindelse med anleggstilgang. NSI kan også bidra ved å knytte kontakt med viktige aktører for å bedre studentidrettslagenes rammevilkår.
- **Forslag til kontaktperson:** NSI sin administrasjon eller leder for anleggsutvalget i NSI
- **Argumentasjonsforslag:** NSI kjenner studentidrettslagenes utfordringer og situasjon godt. NSI vil gjøre det som til enhver tid er mulig for å støtte tilgang til treningstid og anleggsarbeid.

// Studentsamskipnaden

Studentsamskipnadene er forskjellige i størrelse og tilbud i de forskjellige byene og områdene i Norge. Samskipnadene har en rekke ansvarsområder, der idrettsavdelingen, og i noen tilfeller boligavdelingen, er relevante for tilretteleggingen av idrettsaktivitet for studenter. Samskipnadene er organisert med et valgt styre, som studentidrettslagene kan jobbe for å påvirke i forbindelse med prinsippene som ligger til grunn for fordeling av treningstid. Det kan være

fornuftig å ha en forståelse for eventuelle andre studentidrettslag og tilretteleggere for aktivitet ved anleggene.

Flertallet av styremedlemmene i samskipnaden er studenter, og de bør «skoleres», slik at de påvirker til det beste for studentene som driver en eller annen form for fysisk aktivitet (se mer om dette i kapittel 4 angående politisk påvirkning).

Det er styret som vedtar hvilke prinsipper som skal gjelde, og administrasjonen må følge dette. Derfor kan det være fornuftig å vurdere å møte styrets medlemmer om laget deres ikke får gjennomslag hos administrasjonen. Det er allikevel viktig å være åpen og redelig i denne prosessen slik at ingen får følelsen av at idrettslaget deres «går bak ryggen» på tilretteleggerne for anleggsaktiviteten. Det kan også være formålstjenlig å samarbeide godt med administrasjonen i samskipnaden, siden disse er ansvarlige for det daglige arbeidet.

For å gjøre jobben lettere for dere i styret i klubben, og ikke minst for de som kommer etterpå, er det viktig å ha god skriftlig dokumentasjon av fordelingsprinsipper. Det er mer slagkraft i det som står svart på hvitt kontra muntlige avtaler med tidligere sjefer! I tillegg vil en god dialog med samskipnadens idrettsavdeling (og eventuelt boligavdeling) være viktig for arbeidet med etablering av eventuelle nye anlegg. Det er ofte administrasjonen som legger planer for nye anlegg lenge før det havner på styrebordet. I dette arbeidet bør studentidrettslaget delta aktivt.

For studentidrettslagets fremtid kan det være veldig nyttig å få en mer formalisert avtale med samskipnaden som regulerer og definerer samarbeidet i timer, kroner og

framtid. Bruk studentparlamentet (presenteres senere) som «brekkstang». Samskipnaden er underlagt studentparlamentet, og som oftest er samskipnadene villige til å strekke seg svært langt ene og alene under trussel om at saken skal tas opp i parlamentet.

Studentsamskipnaden – 5 kjappe

- **Hvem er de:** Studentsamskipnaden er ansvarlig for studentboliger, velferd og andre funksjoner ved de ulike studieinstitusjonene i Norge.
- **Hvilken rolle har aktøren:** Samskipnadene har ofte ansvaret for, og eierskap i, driften av idretts- og aktivitetsanlegg for studenter ved studiestedene. Samskipnaden kan ha ansvaret for fordelingen av treningstid, men organiserer også ofte egne treningstilbud (som for eksempel aerobics, spinning osv.).
- **Hva kan de gjøre for oss:** Tilby tilgang til idrettsanlegg (fortrinnsvis gratis for studentidrettslag), aktiviteter for medlemmer og samarbeide om nyetablering av anlegg.
- **Forslag til kontaktperson:** Velferdsdirektør, styreleder og idrettskonsulent.
- **Argumentasjonsforslag:** Både studentidrettslaget og samskipnaden jobber for studentene og bør derfor ha sammenfallende mål om økt aktivitet. Studentidrettslaget er frivillig basert

og kan derfor bidra til å gjøre studentenes tilbud rimeligere fremfor samskipnadens ansatte aktivitetsledere. Studentidrettslaget bidrar i tillegg med et sosialt tilbud som samskipnaden ikke har mulighet til å tilby. Samskipnader uttaler ofte at de er positive til studentfrivillighet, noe som kan brukes som argument for at størstedelen av idrettstilbudet skal administreres av studentidrettslaget.

// Studentparlamentet

Dette er det høyeste studentpolitiske organet ved skolen og de skal være studentenes stemme ved utdanningsinstitusjonen. Studentparlamentet har både ansvar for å ta tak i utdanningsrelaterte saker og saker som berører studentenes dagligliv. Ved å være aktiv ved valg til studentparlamentet, og under deres møter der idrett og aktivitetsspørsmål håndteres, kan studentidrettslagets interesser lettere få gjennomslag.

Studentparlamentet – 5 kjappe

- **Hvem er de:** Studentparlamentet skal være studentenes demokratiske stemme ved utdanningsinstitusjonen.
- **Hvilken rolle har aktøren:** Studentparlamentet holder jevnlig møter der studentenes standpunkt opp mot utdanningsinstitusjonen etableres. Gjennom styrer, komiteer, råd og utvalg påvirker studentparlamentet studentenes studiehverdag.
- **Hva kan de gjøre for oss:** Studentparlamentet kan legge fram forslag for samskipnaden som støtter studentidrettslagets aktiviteter. I tillegg kan de i noen tilfeller definere tilgangen til utdanningsinstitusjonens lokaler og primærtreningsstid i idrettsanleggene o.l.
- **Forslag til kontaktperson:** Leder, arbeidsutvalget eller relevante utvalg i studentparlamentet.

- **Argumentasjonsforslag:** Både studentparlamentet og studentidrettslaget jobber for studentene ved utdanningsinstitusjonen og det er i felles interesse å påvirke utdanningsinstitusjonen og samskipnaden for å forbedre idretts- og aktivitetstilbudet. Studentidrettslaget bør være representert i parlamentet for å følge opp studentenes idretts- og

aktivtetsinteresser. Et viktig argument overfor Studentparlamentet er at et godt idrettstilbud ivaretar det psykososiale miljøet ved studiestedet og fremmer et godt læringsmiljø.

// Utdanningsinstitusjonen

Utdanningsinstitusjonens hovedoppgave er først og fremst relatert til selve utdanningen, men de har også et klart ansvar for studielivet og studentvelferden generelt. Utdanningsinstitusjonen har gjennom «Lov om universitet og høyskoler» et ansvar i forbindelse med det såkalte «fristasjonsprinsippet» om å stille lokaler til disposisjon for studentaktivitet (se lenke i siste kapittel). Dersom dere må leie lokaler utenfor skolen, for å drive fysisk aktivitet, kan dere forsøke å be skolen om å betale eventuell leie. Det er en fordel å inngå skriftlige avtaler for å sikre kontinuitet i tilbudet.

Dere må følge med på søknadsfrister, og overholde disse. Det kan hende det er en standardavtale om rengjøring og tilsynsvaktordning mot at dere får treningstider. Studentidrettslaget skal normalt ikke betale for denne type leie, dette dekkes vanligvis av utdanningsinstitusjonen. Skolen er ikke ansvarlig for utstyr (baller, racketer o.l.), så det må dere ta ansvar for selv (se mer om spillemidler for utstyr i kapittel 3). Ved de fleste utdanningsinstitusjoner er det mulig å komme til samarbeidsløsninger som sparer kostnadene ved anleggsdriften. Det kan være vedlikehold, vaktmestertjenester, vaktjenester, vaskepersonell eller andre tilbud som allerede inngår i studiestedets daglige drift av egne lokaler.

Utdanningsinstitusjonen kan også ha flere ordninger for støtte av studentaktivitet. Undersøk mulighetene her og sørg for å følge søknadsfrister og vær kreative med tanke på mulighetene for å skape ytterligere idrettslig aktivitet for studentene.

Utdanningsinstitusjonen – 5 kjappe

- **Hvem er de:** Utdanningsinstitusjonene danner grunnlaget for studentene gjennom å tilby studier og aktiviteter i forbindelse med studielivet.
- **Hvilken rolle har aktøren:** Utdanningsinstitusjonen har det overordnede ansvaret for læringsmiljøet og skal sammen med samskipnaden legge til rette for et godt studiemiljø og god studentvelferd. Gjennom styret legger utdanningsinstitusjonen til rette for et godt fysisk og psykisk studiehverdag gjennom å stille lokaler, bidra med midler og tilrettelegge for studentvelferden.
- **Hva kan de gjøre for oss:** Utdanningsinstitusjonen kan stille med lokaler, enten direkte eller gjennom samskipnaden, for blant annet fysisk aktivitet. Studiestedet kan også bidra direkte økonomisk, eller på annen måte bidra til studentidrettslagets beste.
- **Forslag til kontaktperson:** Rektor, prorektor eller studentrepresentanter i styret.

- **Argumentasjonsforslag:** Utdanningsinstitusjonen kan ha flere fordeler av et godt og aktivt studentidrettslag. Frivillige bidrag, bedret studentvelferd og profilering av studiestedet er bare noen av disse. Studenter som er fysisk aktive på fritiden presterer bedre på skolen, og øker studiepoengproduksjonen (se siste kapittel for referanse). Det er viktig å ha et godt samarbeidsklima med skolen når det gjelder bruk av lokaler til fysisk aktivitet. Dersom dere vet at dere ikke kommer til å bruke all treningstid, så kan dere «gi» bort det til skolen. Det finnes ofte bedriftsidrettslag som trenger timer til aktivitet eller dere kan omfordele tiden innad i studentidrettslaget. Det er viktig at dere tar ansvar for eventuelle skader, og for opprydding av lokalene/arealene som dere benytter. Utdanningsinstitusjonen verdsetter alltid et aktivt idrettslag som er villig til å betale tilbake gjennom dugnadsinnsats eller annen aktivitet.

// Kommunen og idrettsrådet

Det varierer noe fra kommune til kommune hvilken etat (skole, kultur, park & idrett e.l.) som har ansvaret for utleie av gymsaler, idrettshaller og uteanlegg. Ta kontakt med hovedadministrasjonen i kommunen for mer informasjon. I flere tilfeller er det rektorer på hver enkelt skole som administrerer utleie av egne haller/gymsaler. I noen store byer har ballidrettene innendørs gått sammen og fordeler treningstider for kommunen (ballallianser). Mange steder har også idrettsrådet en viktig rolle ved prioriteringer for idretten. Idrettsrådene bistår da kommunen ved å samle idrettens interesser lokalt. Ofte har idrettsrådet minst et yngre medlem, der studentidrettslaget med fordel kan være representert. Idrettsrådet viser ofte stor interesse for å inkludere yngre folk med idrettsinteresse og dette kan også gi studentidrettslaget verdifull informasjon om systemet og situasjonen for idrettsbevegelsen lokalt. En slik representant kan derfor hjelpe studentidrettslaget til å få innsikt i prosessene, og ikke minst løfte egne interesser ved etablerte og fremtidige anlegg.

Flere kommuner har en støtteordning til leie av treningslokaler, strøm o.l. I tillegg kan spesielle støtteordninger komme i sammenheng med lokale aktivitetsmidler (les om LAM-

midler i kapitel 3). Dere må undersøke hvilke støtteordninger kommunen har. Dersom de sier at dette ikke gjelder for studenter eller studentidrettslag, bør dere be om en begrunnelse. Her er det også viktig å snakke med rett person og være aktive i å gjøre studentenes interesser godt kjent.

Mange kommuner verdsetter den lokale studentidrettsaktiviteten høyt, men alle kommuner har ikke like god kunnskap om behovene og det er ofte en vanskelig prioritering mellom en rekke interesser. Det er derfor viktig å fremme studentidrettslagets behov gjennom bevisstgjøring og god argumentasjon:

- Kartlegg studentenes behov og vurder samarbeidsmuligheter med andre som benytter anleggene.
- Kommunene setter ofte stor pris på aktive studenter som kan være med på å gi lokalmiljøet et løft. Forsøk å se etter muligheter for lokale breddearrangement eller liknende som kommunen verdsetter. Det kan gi god «goodwill» og bidra til å vise viktigheten av å gi studentidrettslaget gode rammevilkår ved de kommunale anleggene.
- Husk at studentidrettslaget er viktig for kommunen, selv om kommunen ofte ønsker å prioritere barneidretten og «permanente innbyggere». Om idrettslaget kan bidra til

å løse noen av kommunens utfordringer gjennom dugnadsarbeid eller liknende vil det telle positivt.

- Kommunen har ofte en rekke støtteordninger og midler, både frie og øremerkede. God og regelmessig kontakt med de riktige personene i kommunen og idrettsrådet kan gi lettere tilgang til disse.

Kommunen og idrettsrådet – 5 kjappe

- **Hvem er de:** Kommunen har gjerne en kultur eller idrettsavdeling som administrerer idrettsfeltet. Kommunen er politisk valgt og styrer en rekke lokale funksjoner som kommunale idrettsanlegg og anlegg tilknyttet skoler. I tillegg finansierer kommunen en rekke nye idrettsanlegg og disponerer kommunale eiendommer/tomter. Idrettsrådene består av alle idrettslagene i kommunen, og skal arbeide for best mulige forhold for idretten i den enkelte kommune. Idrettsrådet skal være en arena for samarbeid mellom lagene, mellom lagene og de kommunale myndigheter og mellom

lagene og idrettskretsen.

- **Hvilken rolle har aktøren:** Kommunen prioriterer, med god støtte fra idrettsrådet, som er idrettens organ, tildeling av treningstid og prioritering av nyetableringer av idrettsanlegg. Idrettsrådet har en kontinuerlig oppdatert prioriteringsliste for investering i nye idrettsanlegg og foreslår tildeling av treningstid, som kommunen legger til grunn for sin økonomiske og administrative støtte.
- **Hva kan de gjøre for oss:** Kommunen og idrettsrådet kan legge til rette for tilgang til anlegg for studentidrettslag. I tillegg kan kommunens velvilje være avgjørende for gjennomføringen av

idretts- og aktivitetsarrangement som Studentmesterskap og lignende.

- **Forslag til kontaktperson:** Administrasjonen i kommunen, ordfører, relevant kommunaldirektør(er) eller idrettsrådets leder.
- **Argumentasjonsforslag:** Kommunen er ofte positiv til lokale initiativ, spesielt fra frivillige idrettslag. Det er viktig å fremme studentidretten som en integrert del av kommunen, på tross av at studentene ikke alltid er fastboende. Studentene kan bidra til å gi kommunen gode arrangement. Samtidig kan studentidrettslag gi idretten lokalt mye gjennom å bidra som trenere for yngre aktive, eller gjennom å ta initiativ til utvikling av idrettstilbudet og anleggene lokalt.

// Andre idrettslag

Lokale idrettslag har ofte en god kontinuitet og er godt etablert lokalt. Det kan være fornuftig å ta kontakt for samarbeid med andre idrettslag om anleggsbruk og anleggsutvikling. Om flere idrettslag har samsvarende ønsker vil dette være en styrke i kontakt med kommune, idrettskrets o.l. Bedriftsidrettslag og studentidrettslag kan for eksempel også ha ett godt samarbeid siden treningstidene kan overlappe hverandre på en fornuftig måte.

Andre idrettslag – 5 kjappe

- **Hvem er de:** Andre idrettslag kan være både fleridrettslag eller sær-idrettslag, som organiserer kun en idrett.
- **Hvilken rolle har aktøren:** Idrettslagene skal legge til rette for aktivitet for alle som ønsker å delta. Idrettslag kan være alt fra en liten gruppe som benytter seg av eksterne anlegg, til større grupper som administrerer anlegg og trenere for sine medlemmer.
- **Hva kan de gjøre for oss:** Andre idrettslag kan tilby tilgang til idrettsanlegg for studentidrettslag eller samarbeide for å oppnå større gjennomslagskraft hos viktige aktører.
- **Forslag til kontaktperson:** Idrettslagenes leder eller leder av undergrupper i idrettslaget.
- **Argumentasjonsforslag:** Ved å være flere idrettslag som jobber for samme sak vil det være større mulighet for gjennomslag hos kommunen eller andre aktører. Samarbeidet kan baseres på flere symbioseeffekter, ved at deres studentidrettslag tilbyr frivillig kapasitet som trenere o.l. Andre idrettslag kan også samarbeide ved for eksempel å leie seg inn i studentidrettslagets lokaler og dermed delfinansiere anlegg og drift. Mange idrettslag har ledig tid i anleggene de disponerer på dagtid og sent på kvelden. På disse tidspunktene kan det være mulig å få leie rimelig.

// Private aktører

Flere idrettsanlegg drives av privat eide selskap. Disse anleggene kan ofte være kostbare å benytte. Studenter er derimot ofte fleksible når det gjelder treningstider og behov, som kan bidra til at idrettslaget allikevel kan finne fornuftige løsninger.

Private aktører - 5 kjappe

- **Hvem er de:** Private aktører kan være alt fra private initiativtagere, aksjeselskap eller liknende som eier idrettsanlegg eller treningslokaler.
- **Hvilken rolle har aktøren:** Private aktører kan ofte eie anlegg som er forbeholdt et utvalg av personer for å legge til rette for deres aktiviteter. De kan eksempelvis eie et tennisanlegg, en seilbåt eller liknende og stå for driften av anlegget.
- **Hva kan de gjøre for oss:** Ofte benyttes ikke private anlegg fullt ut og det kan derfor gi mulighet for studentidrettslag til å få tilgang når disse ikke benyttes.
- **Forslag til kontaktperson:** Leder eller ansvarlig for det private initiativet.
- **Argumentasjonsforslag:** Private anlegg benyttes ofte ikke fullt ut eller optimalt. Ved at studentidrettslag får tilgang når det ikke benyttes kan dette bidra til større inntekter eller bedre drift. Som studentidrettslag kan man også eventuelt tilby å bidra med dugnadsarbeid eller trenerkapasitet for å støtte driften av anlegget. I noen tilfeller kan også studentidrettslag og private aktører gå sammen for å etablere anlegg. Vær klar over at tippemidler ikke tilfaller anlegg for private aktører (se regler for spillemidler til idrettsanlegg i siste kapittel).

// Sponsorer

Ved realisering av anlegg kan utredning av muligheten til å få støtte fra eventuelle sponsorer være viktig. Sponsorstøtte har utviklet seg mye de siste årene og sponsorer ønsker i dag ofte mer enn å bidra økonomisk mot å få en reklameplakat på anlegget. Om man er kreativ kan man inkludere sponsoren i anlegget eller lagets øvrige arbeid og dermed sikre en solid støttespiller i anleggsrealiseringen.

Sponsorer – 5 kjappe

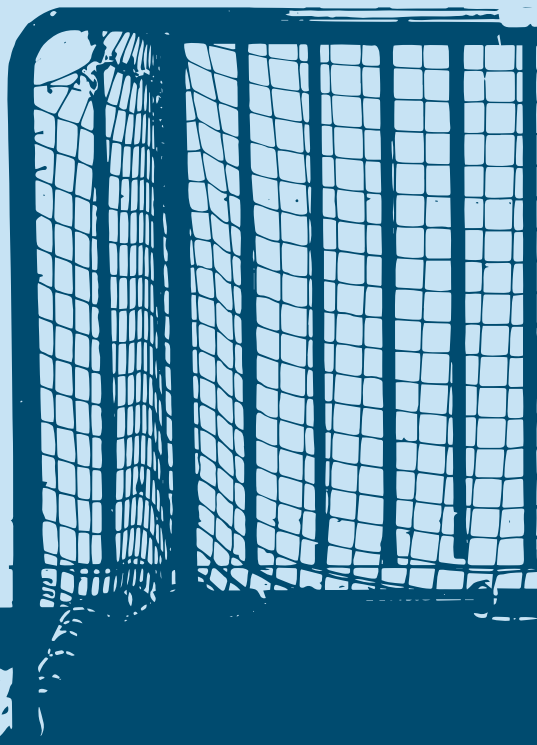
- **Hvem er de:** Bedrifter eller andre som ønsker å profilere seg mot studenter, og til gjengjeld vil støtte studentidrettslaget økonomisk.
- **Hvilken rolle har aktøren:** Sponsorer har som regel et ønske om å profilere seg og knytte tettere bånd mot studentene.
- **Hva gjør de:** Sponsorer bidrar med midler, enten i bytte mot profilering eller for å få andre goder ved å være tilknyttet idrettslaget. Sponsorer kan bidra med økonomisk støtte til etablering, drift eller kun direkte til idrettslaget for å sikre treningstiden for idrettslaget.
- **Forslag til kontaktperson:** Bedriftsleder eller sponsoransvarlig.
- **Argumentasjonsforslag:** Sponsorer kan få god og positiv profilering gjennom å knytte seg til et studentidrettslag. Studentidrettslag er forankret ved studiestedet og kan være en god ambassadør for bedriften. I tillegg kan studentidrettslaget eksempelvis tilby trening for ansatte og arrangementer i samarbeid med bedriften som en del av sponsorpakken. Hovedargumentet for å være tilknyttet et studentidrettslag vil oftest være at bedriften tilbys tilgang til mulige fremtidige ansatte.

// Andre viktige aktører

En rekke andre aktører kan være nyttige og viktige samarbeidspartnere. Avhengig av studiested kan følgende aktører hjelpe dere i anleggsarbeidet:

- **Andre særforbund:** har god innsikt i de spesifikke idrettens krav til anlegg eller kan videreformidle informasjon om lokale idrettslag.
- **Lokale ildsjeler:** kan være gode støttespillere opp mot ulike aktører
- **Tomteeiere:** kan gi tilgang til ubrukte arealer som ikke benyttes til annet formål
- **Spesialister på idrettsbygg:** bygningsaktører eller eksperter tilknyttet utdanningsinstitusjoner kan gi nyttig informasjon for anleggsutvikling.

Det er også en rekke andre mulige samarbeidspartnere for å oppnå tilgang til idrettsanlegg. Det er viktig å være åpen og kreativ. Ved å ta initiativ kommer man langt!

STØTTEORDNINGER OG KOMPETANSE

DE FLESTE STUDENTIDRETTSLAG HAR SIN AKTIVITET I IDRETTSANLEGG ELLER UTENDØRSAREALER I NÆR TILKNYTNING TIL LÆRESTEDET, OG ER SAMMEN MED FLERE ANDRE ORGANISASJONER EN DEL AV DET DAGLIGE TILBUDET TIL STUDENTER.

Studentidrettslaget eksisterer ofte side om side med andre velferdsaktører på studiestedet. Det kan være biblioteket, studentkafeer, studentbarnehagen, helsetjenester, studentmedier og andre kulturelle studentforeninger. Det kan derfor være en stor kamp om oppmerksomheten og ressursene.

Studentidrettslagenes viktigste rammebetingelser er ofte idrettsanlegget eller egnede arealer å utøve aktiviteten i, eller annet kostnadskrevenne utstyr som er nødvendig for å kunne drive idrettsaktiviteten. Begge betingelser er gjerne avhengig av økonomi.

Om man er ute etter å kjøpe inn utstyr, leie lokaler eller igangsette små eller store byggeprosesser kan man ofte støte på flere utfordringer. Det kan blant annet være å finne gode støtteordninger, øke kompetanse om hvordan man inngår gode leieavtaler eller hvordan man igangsetter byggeprosesser.

I matrisen på neste side er det satt opp en del forslag til hvor man kan få tilgang på kompetanse og støtteordninger. Vær kreativ, det finnes ofte mange lokale muligheter. Hjelpen kan være nærmere enn man tror!

Utstyr		
Støtteordning	NSIs oppstartsmidler	Støtte til enkelt idrettsutstyr ved oppstart av idrettsgruppe - se studentidrett.no
Støtteordning	Spillemidler til utstyr	Tilskudd til kostnadskrevende utstyr søkes via NSI eller tilhørende særforbund – se studentidrett.no
Leie av lokaler/anlegg		
Støtteordning	Fristasjonsstøtte	Leie av lokaler utenfor studiested – sjekk med Universitet/Høgskole
Støtteordning	Støtte til lokale tiltak for idrett- og studentvelferd	Ordninger kan variere fra studiested til studiested. Sjekk mulige støtteordninger hos: Studentsamskipnader, studentparlament, velferdstinget, rektorspott, Universitets- eller Høgskolefond
Støtteordning	Lokale aktivitetsmidler (LAM)	Fordeles som regel av Idrettsrådet i kommunen (bydelene i Oslo). Det kan være varianter av støtteordninger fra sted til sted.
Støtteordning	Kommunale kulturfond	Sjekk nærmere mulighet ved din kommunes idretts- eller kulturkontor
Bygge, eie og drifte lokaler/anlegg		
Kompetanse – informasjon	Idébank for planlegging og igangsetting av prosjekter	Se mer på idrett.no/tema/anlegg
Kompetanse – kurstilbud	Anleggskurs i regi av idrettskretsene	Finn ut mer på din idrettskrets nettside – idrett.no/krets/Sider/kretsforside
Tilskuddsordning	Spillemidler til idrettsanlegg	Bygging av idrettsanlegg – se idrettsanlegg.no
Tilskuddsordning	Momskompensasjon for idrettsanlegg	Mva-kompensasjon ved bygging av idrettsanlegg – se idrettsanlegg.no
Tilskuddsordning	Momskompensasjon for varer og tjenester	Mva-kompensasjon av varer og tjenester – se idrettsanlegg.no
Tilskuddsordning	Spillemidler til anlegg for friluftsliv i fjellet	Bygging av hytter, stier og løyper – se idrettsanlegg.no
Sponsormidler	Midler til realisering av prosjekt	Vær aktiv og kreativ opp mot bedrifter og næringsliv som kan støtte deres prosjekt

STUDENTIDRETTSANLEGG PÅ 1-2-3

“VI HAR FOR LITE TRENINGSTID I
EKSISTERENDE TILGJENGELIG ANLEGG”
ER OFTE ERKJENNELSEN SOM STARTER
ARBEIDET MED NYE IDRETTSANLEGG.

Videre er det en spennende, men utfordrende prosess til man kan ta i bruk et eventuelt nytt anlegg. Kontinuitet, nettverk og kunnskap om økonomiske forhold er aspekter det er viktig å fokusere på når man går inn i et anleggsprosjekt. Hvis dette kombineres med et sterkt engasjement og forankring i egen organisasjon er man godt rustet på veien frem mot et nytt anlegg.

Man kan godt si at det finnes flere “kritiske øyeblikk” i løpet av en slik prosess, og det er viktig å ha tatt opp diskusjonen om anleggssituasjonen internt i klubben. Vi tar for oss de fleste av disse kritiske øyeblikk i dette kapittelet. Husk at det er mange aspekter som vil varierer i ulike anleggsprosjekt, og at alt derfor ikke kommer med i denne håndboken. Anleggsutvalget i NSI er alltid klar til å bistå i arbeidet, og det oppfordres til å benytte denne muligheten (se kontakthinformatjon i siste kapittel).

// Suksesskriterier for å bygge
idrettsanlegg og få driftsansvar/
medbestemmelsesrett

1. Utred anleggssituasjonen for klubben,

og kommuniser behovene tydelig i prioritert rekkefølge.

2. Identifiser aktørene, både de som kan bidra til prosjektet og de som kan komme til å motarbeide prosjektet. Deretter er det viktig å pleie nettverket med alle disse aktørene.

3. Innled formelt samarbeid med eventuelle nødvendige samarbeidspartnere. Dette kan for eksempel være utdanningsinstitusjonen, samskipnaden eller andre idrettslag. Ta gjerne en ledende rolle i denne prosessen.

4. Skaff finansiering og tomt. Tomt kan man for eksempel skaffe fra utdanningsinstitusjonen eller kommunen, ofte gjennom gratis leie. Studentidrettslaget kan gjerne være den parten som leier tomten selv om finansieringen skjer gjennom andre aktører. Finansiering kan skaffes fra utdanningsinstitusjonen, samskipnaden, spillemidler eller andre offentlige midler, egne midler eller eksterne sponsorer. All ekstern støtte bør forsøkes kanalisert gjennom studentidrettslaget. Kontroll over anlegget følger pengene! Se også kapittel 3 om støtteordninger for å muliggjøre finansiering.

5. Skaff tilhørighet og eierskap til prosjektet fra hele klubben, også de idrettene som ikke direkte

Gløshaugen Idrettspark

– et samarbeidsprosjekt mellom SiT og NTNUI

1 basketballbane · 1 kunstgressbane · 4 sandvolleyballbaner

1. utgave 2011

velferdstinget.no

Spill, treng og lær sammen!

Karl Knudsen AS · Asplan Viak · Brende AS

får noen gode av anlegget. Et anleggsprosjekt tar ofte flere år, og det er avgjørende med kontinuerlig arbeid fra studentidrettslaget. Sørg derfor for at ressurspersoner fra tidligere hovedstyre forblir i prosjektet sammen med nytt hovedstyre.

6. La gjerne samarbeidspartneren ha byggherreansvaret, da dette ofte krever at man har fast ansatte. Studentidrettslaget bør likevel ha en ledende eller likeverdig rolle i alle styrer/komiteer der avgjørende beslutninger blir tatt.

7. Forsøk å få driftsansvaret for idrettsanlegget etter ferdigstillelse (mer om dette under driftskontrakt).

// Hva kan gjøres om studentidrettslaget ikke er direkte involvert i prosjektet

Det vil være noen prosjekter for nye idrettsanlegg der man ikke klarer å få den ønskede ledende/deltagende posisjon. Det er likevel viktig å ta en mest mulig aktiv rolle for å sikre at idrettsanlegget blir tilpasset studentidrettslagets behov. Alle punkter over gjelder fortsatt, men under følger

noen punkter om hvordan man kan påvirke selv om man ikke er direkte involvert i prosjektet.

1. Kartlegge behov blant studentene

Det er viktig at alle typer studentaktivitet blir hørt, glem for eksempel ikke de som driver uteidrett. Samtidig er det viktig å legge prioriteringene der det skaper mest aktivitet for flest studenter per investerte krone. Alle små idretter/aktiviteter kan ikke forvente å ha optimale anlegg. Kommuniser prioriterte ønsker tydelig.

2. Følg med når grovplanene blir lansert!

Her kan det hende at dere har viktige synspunkt i forhold til prioriteringer og arealfordeling ved idrettsanlegget.

3. Tenk på utearealene rundt idrettsanlegget

Kan det legges til rette for ballsletter, skileikanlegg og andre mindre såkalte nærmiljøanlegg i nærheten? Ikke gugg alle trær og jevn hauger - de kan brukes til «utøvelse av fysisk aktivitet».

4. Delta i brukergrupper under prosessen

Det er viktig å være med i diskusjonen på hvor stort anlegg skal være, det må være nedskrevet/vedtatt at studentene skal være en ressurs i prosessen.

5. **Hva har vi økonomi til?** Skal det bygges et anlegg for aktiviteter som ikke drives i studentidrettsanlegget i dag, fleksibilitet av bygget (overnatting, kurs, konferanser). Hvem skal ha ansvar for aktivitetene i bygget – studentidrettslaget eller samskipnaden?

6. Dersom idrettslaget ved skolen går mot et anlegg, så vil det veie veldig tungt

Hvis det foreslås et anlegg som ikke er i tråd med studentidrettslaget sine ønsker bør man si tydelig fra om dette, og jobbe for å endre anleggsplanene.

7. Sørg for å oppnå mulighet til å innhente sponsorinntekter/reklameplass i anlegget

Dette bør avklares allerede tidlig i planleggingen av anlegget. Et studentidrettsanlegg har ofte betydelig bedre muligheter for å få inn sponsorinntekter enn en samskipnad eller utdanningsinstitusjon har. Derfor er

det til det beste for studentene at nettopp studentidrettslaget har denne muligheten.

8. Ta del i den daglige driften

Studentidrettslaget skal være med i den daglige driften når anlegget er ferdig, i brukerutvalg eller lignende.

// Kontorlokaler

Det er viktig for driften av et idrettsanlegg å ha kontorlokaler i nærheten av campus. Det kan enten være i skolen sine lokaler eller i idrettsanlegget. Kontorlokaler i idrettsanlegget vil være det ideelle hvis det også er i nærheten av skolen. Det bør være en selvfølge at idrettslaget skal ha kontorlokaler. Hvis man ikke allerede har det er det oftest personer i eiendomsseksjonen ved utdanningsinstitusjonen eller i idrettsavdelingen til samskipnaden som bør kontaktes.

// Driftskontrakter

Det kan være nyttig å ha en mal fra andre studentidrettslags kontrakter før idrettslaget går inn i forhandlinger eller inngår avtaler om rammevilkår ved idrettsanlegg. Driftskontrakter er svært viktige for å skape forutsigbarhet for alle brukerne av idrettsanlegget. Varierende erfaringsoverføring kan gjøre at det er uklart hvem som har ulike plikter og rettigheter til anlegget. Med en god driftskontrakt sikrer man treningstid for laget sitt også i fremtiden. Som et eksempel ble det utarbeidet en omfattende driftskontrakt for Gløshaugen Idrettspark i Trondheim i 2010. Anlegget involverer en kunstgressbane, fire sandvolleyballbaner og en basketballbane. Studentidrettslaget har driftsansvaret for banene, og bestemmer med det over treningstid og får både kostnader og inntekter knyttet til banen. Noen viktige punkter å ta hensyn til er:

1. Finansiering og eierskap

Det bør stå tydelig hvem som har finansiert banen, og hvordan det påvirker eierskap.

2. Leie av grunn

Ved leie fra eksternt aktør bør det stå hvem som er leietaker, og de viktigste momentene fra leiekontrakten.

3. Byggherreansvar

4. Råderett over anlegget, herunder å bestemme bruk og eventuell utvikling

5. Råderett over treningstid

6. Ansvar for drift, vedlikehold og reparasjoner

7. Ansvarlig for tilhørende kostnader

8. Mottaker av leieinntekter

Punkt 4 til 8 er spesielt viktig for studentidrettslaget. Det vil være fordelaktig om det er idrettslaget som har rettighetene og pliktene som er beskrevet i disse punktene. Likevel er det viktig å påpeke at det ikke vil være riktig i alle sammenhenger. Punkt 3 kan gjerne tas hånd om av samarbeidspartner siden dette ofte krever erfaring de fleste studentidrettslag ikke besitter.

Å lage en mal for utarbeidelse av driftskontrakt er tilnærmet umulig da den ideelle kontrakt vil variere stort avhengig av situasjon. Viktigheten av en god og grundig driftskontrakt bør derimot ikke undervurderes. Det vil være avgjørende for at nye idrettsanlegg kommer studentidrettslaget til gode på lang sikt. Det anbefales å kontakte NSI ved Anleggsutvalget for råd i dette arbeidet. En annen god kilde til kunnskap er NIFs temasider om anlegg. Se lenke i siste kapittel.

POLITISK LOBBYISME

HELE NORSK IDRETT HAR ET ANLEGGSETTERSLEP PÅ FLERE MILLIARDER KRONER
(NIFS RAPPORT «ANLEGG OG SPILLEMIDLER 2013»).

Dette kan være en stor utfordring også for norske studentidrettslag. I tillegg ser vi at vedlikehold av gamle anlegg, samt å få treningstid i disse også er en stor utfordring. Studentidrettslag møter ofte flere utfordringer i sine lokalmiljø. I dette kapitlet vil vi komme nærmere inn på hvordan man bør gå frem politisk ut i fra hvilke anleggsutfordringer man har i sitt studentidrettslag.

Først og fremst er det viktig å ha en oversikt over de ulike administrative og politiske aktørene som kan påvirke studentidrettslagets anleggssituasjon. Dette kan for eksempel være: studentpolitikere, ansatte i studentsamskipnaden, ansatte på høyskole/universitet, ansatte/tillitsvalgte i idrettsråd, ansatte i kommunen og lokalpolitikere. Disse aktørene har blitt presentert i tidligere kapitler. I det politiske arbeidet generelt kan det være nyttig å følge noen politiske grunnprinsipper:

- **Få med deg andre på laget.** Ofte er studentpolitikerne det naturlige første valg siden de ofte kan ha de samme interessene som studentidrettslaget. I tillegg kan de ha innflytelse og makt ovenfor utdanningsinstitusjonen(e) og studentsamskipnaden.
- **Få til et formelt møte.** Hvem man bør møte er avhengig hva man ønsker å oppnå. Hvis man ønsker mer treningstid anbefales det å starte hos saksbehandleren. Ønsker man et nytt idrettsanlegg bør man begynne på hos den politiske eller administrative ledelsen i for eksempel kommunen eller studentsamskipnaden.

Husk da alltid å komme godt forberedt.

I møtet bør det komme tydelig frem:

- » Hvem dere er
- » Hvorfor dere ønsker å møtes
- » Hvorfor dette bør være viktig for aktøren dere møter
- » Eventuelle forslag til hvordan dette bør gjennomføres (presenter løsninger fremfor problemer)

- **Følg opp møte i etterkant og avklar tidlig hvordan fremdriften på prosessen skal være videre.**
- **Avtaler og diskusjoner må bygge på gjennomtenkte og funderte prinsipper.** La

disse prinsippene være gjennomgående og være bakgrunn for all diskusjon med samarbeidspartnere, i forhandling med samskipnaden, og artikler i studentavisene etc.

- **Jobb opp mot de ulike aktørene.** Ikke kun den aktøren som skal gjennomføre prosjektet. Idrettsanlegg tar ofte flere år å få på plass. I den tiden kan det for eksempel være andre politikere som bestemmer, og dermed kan prioriteringene fort endres.

- Noen ganger kan studentidrettslaget være fristet til å benytte media for å få frem sine behov. Husk at dette bør benyttes som en av de siste midlene og en bør ha en god plan når en går frem.

Utsagnene under viser til ulike behov for hvilke aktører som er viktig å komme i kontakt med.

«Vi trenger idrettsanlegg ved vårt studiested» eller «vi trenger flere treningsanlegg ved vårt studiested»

- Studentsamskipnaden
- Studentpolitikere
- Universitet/høgskole
- NSI

«Vi ønsker treningstid i de kommunale idrettsanleggene»

- Idrettsråd
- Kommune

«Vi ønsker treningstid i gymsalen på skolen(e) i kommunen»

- De aktuelle skolene
- Kommune/idrettsråd
- Fylkeskommunen

Gymsalene på barne- og ungdomsskolen eies av kommunen, mens på videregående skoler er det fylkeskommunen som er ansvarlig. Ofte kan allikevel tildelingen av halltiden avgjøres lokalt av rektor e.l.

«Vi ønsker treningstid i et interkommunalt idrettsanlegg»

- Kommune(r)/idrettsråd
- Fylkeskommune

I interkommunale anlegg disponerer kommunene tid ut ifra hvor mye av prisen de har dekket og hvor mye tid de har kjøpt. For studentidrettslaget må man derfor gå igjennom den kommunen man tilhører.

«Vi ønsker å få mer treningstid i studentsamskipnadens idrettsanlegg»

- Studentsamskipnad
- Velferdsting/studentpolitikere
- Studentidrettsråd

I enkelte tilfeller overtar den lokale samskipnaden studentidrettslagets aktiviteter over tid, og grunnen til det kan være flere (idrettslaget har ikke kapasitet, endrede idretts/mosjonsholdninger, nytt «salgbart» idrettsbygg etc.). Det som i utgangspunktet kan se ut som en harmløs "lettelse" for studentidrettslaget, kan i realiteten være begynnelse på slutten, for å si det litt dramatisk. Ved inngåelse av avtaler eller idrettsrelaterte temaer i velferdsting og samskipnader er det viktig at idrettslagets medlemmer er aktive og legger frem gode og langsiktige interesser som gagnar aktiviteten for hele bredden av studentmassen.

Studentidrettslaget må analysere konsekvensene før aktiviteter "overføres" til samskipnaden. Idrettslaget driftes på idealisme og fortrinnsvis dugnad, kan det derfor løses ved å gi instruktører gode kurs eller eventuelt lønne instruktører? Om samskipnaden overtar driften og administrasjonen av en aktivitet, kan det være aktuelt at samskipnaden betaler en økonomisk "kompensasjon" til idrettslaget for å drive slik aktivitet? Om samskipnaden ønsker å innføre nye

aktiviteter eller utvide tilbudet bør idrettslaget se på muligheten for inngå et samarbeid om instruktører for å opprettholde aktiviteten og påvirkningskraften laget har ved anlegget. En avtale skal være mest mulig detaljert, skrevet med hensikt å beskytte idrettslaget for fremtiden. En avtale må også ha rom for reforhandlinger. Det kan også inngå at klubben skal kunne ta tilbake aktivitet der hvor samskipnaden har overtatt en aktivitet.

«Samarbeid med samskipnaden gjør det dyrere å drive idrett innenfor studentidretten enn i ordinære idrettsklubber».

- Studentsamskipnad
- Velferdsting/studentpolitikere
- Studentidrettsråd
- NSI

Dette er en reell problemstilling ved opptil flere læresteder her i landet akkurat nå. Problemstillingen er framhevet ved at studenter har dårlig råd, og er ikke en kjøpesterk gruppe som kan konkurrere med folk i jobb om å betale en stiv pris for en attraktiv vare. Dette betyr at samskipnaden ser til det profesjonelle mosjonsmarkedet for å bestemme priser, tilbud osv. Her kommer selvfølgelig studenten dårlig ut. Derfor er det viktig å:

- Få fokus på kostnadene i forhandlinger med

► samskipnad, i meningsytringer i studentaviser og i studentparlament under behandling av studentidrettssaker.

- La prisen for studenter inngå i nye avtaler i form av velfunderte prinsipper. La enhetsprisen inngå i avtaler, på en bevisst måte, slik at hvert enkelt medlem kommer bedre ut (stikkord: lavere adgangskortpris for studentidrettslagsmedlemmer, større overføringer som gjør at studentidrettslagsgruppene kan holde lave særavgifter/kontingenter, andre goder som gjør at studentene får mer for pengene).

- Forsøk å oppnå at det ikke er dyrere for studenter å være med i studentidrettslagets aktiviteter, enn med samskipnadens aktiviteter. Studentidrettslaget må ha det billigste tilbudet for studenter i distriktet.
- Om Samskipnadens tilbud må plasseres i det kommersielle markedet bør aller helst dette reguleres gjennom avtaler med studentidrettslaget. En bør minst sikre at ikke-studentene betaler en kommersiell pris, slik at deres bruk ikke går utover studentenes tilbud.

NYTTIGE LITTERATURHENVISNINGER, ADRESSER OG TELEFONNUMMER

I HÅNDBOKEN ER DET BLITT REFERERT TIL FLERE NYTTIGE KILDER I ARBEIDET FOR Å FÅ ØKT TRENINGSTID ELLER ANLEGGSTILGANG. UNDER HENVISER VI TIL NOEN VIKTIGE KILDER TIL INFORMASJON OG KONTAKTDETALJER FOR NOEN VIKTIGE AKTØRER:

// Norges Studentidrettsforbund

Kontaktperson	E-post	Telefon
NSIs forbundskontor v/ Generalsekretær	marius@studentidrett.no	+47 91 38 86 17
NSIs anleggsutvalg	anlegg@studentidrett.no	+47 21 02 98 60

NSIs anleggsmatrise 2013

NSIs anleggsutvalg kartla i 2013 anleggssituasjonen for norske studentidrettslag. Matrisen inneholder informasjon om en rekke forhold relatert til studentidrettslagenes anleggssituasjon.

Mer informasjon kan fås ved henvendelse til NSIs anleggsutvalg.

// Forskrift om Studentsamskipnader

www.lovdato.no/for/sf/kd/td-20080722-0828-005.html

«Fri stasjon innebærer at utdanningsinstitusjonen stiller egnede lokaler/arealer med nødvendig basisutstyr til rådighet for studentsamskipnadens studentvelferdsvirksomhet ved institusjonen. Det kan etter avtale med studentsamskipnaden stilles

egnede lokaler til rådighet til studentrettede tiltak som drives i regi av andre enn studentsamskipnaden, dersom det kommer studentvelferden på stedet til gode. Fristasjon er en form for offentlig støtte til studentvelferd, og bruken av det må innrettes slik at det bare kommer studentene til gode.»

// Lov om universitet og høyskoler

www.lovdato.no/all/hl-20050401-015.html
(under § 4-3 Læringsmiljø)

«Styret [ved utdanningsinstitusjonen] skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.»

// NIFs temasider for anlegg

NIFs temasider for anlegg inneholder bl.a. «fra ide til ferdig anlegg», «planlegging», «Nærmiljøanlegg», «Momskompensasjon», «Anleggspolitikk» og en rekke annen nyttig informasjon i anleggsarbeidet.

- www.idrett.no/tema/anlegg/Sider/anlegg.aspx

// Kulturdepartementets nettsider om spillemidler til anlegg

- www.regjeringen.no/en/dep/kud/tema/idrett/spillemidler_til_idrettsanlegg.html?id=1086

// Aktuelle forskningsartikler

Levekårsundersøkelse for studenter:

- www.ssb.no/93063/levek%C3%A5r-blant-studenter

Fysisk aktivitet og akademiske resultater:

- www.utdanningsforbundet.no/upload/Tidsskrifter/Bedre%20Skole/BS_nr_2-2012/5502-BS-2-12-web-ny_Erichs.pdf
- www.nhi.no/trening/fysisk-aktivitet-og-helse/trening-gir-bedre-resultater-pa-skolen-34066.html
- www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2785721/

